

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Купіна Крістіна Миколаївна

здобувачка 1-го курсу магістратури

центру заочного та дистанційного навчання

Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ У ЗАХИСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Міжнародна судова система відіграє ключову роль у вирішенні правових спорів між суб'єктами міжнародного права. Її головна мета – досягнення справедливості, недопущення безкарності виконавців одних із найтяжчих злочинів [1, с.295].

Міжнародний кримінальний суд (МКС) є провідним органом міжнародної кримінальної юстиції, що здійснює переслідування осіб, винних у вчиненні найбільш серйозних і грубих порушень міжнародних прав людини, включаючи військові злочини, геноцид і злочини проти людяності. МКС був створений Римським статутом, який був ухвалений на дипломатичній конференції в Римі 17 липня 1998 року та набрав чинності 1 липня 2002 року.

Основна мета Римського статуту полягає в забезпеченні того, щоб особи, які вчинили найбільш серйозні злочини, були притягнуті до відповідальності, перш за все, з боку держав-учасниць. У разі, якщо держави не можуть або не хочуть цього зробити, Міжнародний кримінальний суд виступає в якості останньої інстанції. Таким чином, будь-яка угода, яка не дозволяє Міжнародному кримінальному суду виконувати свої функції як додаткового органу в разі небажання або нездатності держав притягнути винних до відповідальності, порушує цілі і завдання Статуту.

Слід відзначити, що МКС є спеціалізованою міжнародною установою, яка володіє міжнародною правосуб'єктністю. До юрисдикції суду входять обвинувачення щодо фізичних осіб, які підозрюються у скоєнні міжнародних злочинів [2].

На сьогоднішній день головна особливість міжнародних злочинів полягає в їх масштабності як в просторі, так і в часі. Міжнародне кримінальне правосуддя ґрунтується на принципі індивідуальної відповідальності (індивідуалізації покарання). При цьому, здійснення органами міжнародного кримінального правосуддя своєї діяльності є яскравим прикладом співпраці держав у боротьбі зі злочинністю, а одним з найважливіших завдань цієї діяльності є здійснення принципу невідворотності покарання. Під цим принципом розуміється, що ті особи, які вчинили міжнародний злочин, в обов'язковому порядку повинні понести за нього покарання. До того ж, даний принцип є одним з основних в Міжнародному кримінальному праві.

Міжнародний кримінальний суд також закликає держави притягнути до відповідальності та переслідувати найсерйозніші злочини, вчинені на їх території або їх громадянами, оскільки якщо держави не зроблять цього кроку, Міжнародний кримінальний суд передасть ці дії до своєї юрисдикції.

Окрім покарання винних, Міжнародний кримінальний суд також відіграє важливу роль у захисті прав жертв та у забезпеченні справедливого судового розгляду. Він покликаний надавати можливість жертвам і свідкам брати участь в судовому процесі, володіти достатнім захистом і отримувати справедливе відшкодування за заподіяну їм шкоду.

Ще одним важливим аспектом діяльності МКС є припинення ним безкарності за скоєння найтяжчих міжнародних злочинів, що сприяє верховенству права, відновлює довіру та перешкоджає повторенню насильства. Він також сприяє розвитку та зміцненню міжнародно-правових норм та стандартів. За допомогою тлумачення та застосування міжнародного права, МКС формує сферу захисту прав людини, що зміцнює загальну основу їх захисту [3, с.206].

Можна стверджувати, що саме існування МКС є стримуючим фактором для міжнародної злочинності і важливим механізмом для запобігання потенційних злочинів. Його діяльність більш ефективна, ніж діяльність спеціальних трибуналів, створених у справах про порушення конкретних правових норм.

На даний момент документ підписали і ратифікували 123 країни, включаючи країни Європейського Союзу, практично всі країни Центральної і Латинської Америки, Канаду, Австралію, Японію і більшість країн Африки. В Україні вже досить довгий час тривала дискусія щодо ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду [4, с.289], який був підписаний ще 20 січня 2000 року. Серед головних проблем, які заважали ратифікації вчені виділяли невідповідність норм Римського статуту законодавству України (Конституції та Кримінальному кодексу), невизначеність внутрішньої кримінально-правової політики, зокрема у питанні розкриття поняття злочинів агресії, а також імплементації норм Статуту МКС у національну правову систему [5, с.246]. Проте, у зв'язку з актуалізацією даного питання внаслідок збройної агресії з боку РФ та окупацією частини території України, виникло питання прискорення процесу ратифікації даного документу. 21 серпня 2024 року Верховна Рада України прийняла на Закон України про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправки до нього, внесений Президентом України Володимиром Зеленським (реєстр. №0285 від 15.08.2024). Документ підтримали 281 народний депутат України

Ратифікація Римського статуту дозволить Україні стати повноправним та повноцінним учасником процесу в усіх структурах МКС, надасть додаткові можливості для українського судочинства, призведе до укріплення верховенства права, а також буде стимулювати національні органи до ефективного розслідування злочинів і дотримання міжнародних стандартів, що зрештою сприяє зміцненню правосуддя, розвитку міжнародного співробітництва та захисту прав людини в умовах збройної агресії.

У підсумку слід зазначити, що МКС відіграє важливу роль у регулюванні конфліктів, захисті прав людини та підтримці миру та стабільності у світі, адже покликаний діяти незалежно від інтересів окремих держав і забезпечувати справедливість і дотримання правил, які повинні бути рівними для всіх.

Створення Міжнародного кримінального суду стало історичним кроком вперед у захисті прав людини та верховенства права. Міжнародний кримінальний

суд розглядає найсерйозніші злочини, вчинені окремими особами: геноцид, злочини проти людяності, військові злочини та агресію. Ці злочини перераховані окремо в Римському статуті і були ретельно узагальнені, щоб уникнути невизначеності або поширеності. Ратифікація Римського статуту Україною є позитивним кроком, адже дозволить нашій країні набути повноправного членства в Міжнародному кримінальному суді, значно підвищити дієвість механізмів щодо притягнення до відповідальності та покарання осіб, винних у скоєнні військових злочинів та актів геноциду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Суховерський М. А., Стратій О. В. Юрисдикцій Міжнародного кримінального суду. *Протидія кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції в авторській редакції, (м. Кропивницький, 27 жовтня 2022 року). Кропивницький, 2022. С.295-298.
2. Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду № 995_588 від 17.07.1998р, набрав чинності 01.07.2002: офіційний переклад. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#n1014
3. Дронов В. Ю., Федорова Т. С. Міжнародний кримінальний суд у механізмі захисту міжнародних стандартів прав людини. *Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квіт. 2024 р.) НУ «ОЮА» ; за заг. ред. С. В. Ківалова ; відп. за вип. М. Р. Аракелян. Одеса : Фенікс, 2024. С. 205-207. URL : <https://hdl.handle.net/11300/28291>
4. Волинець Р. А. До питання ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №12 (2019): 289-293.
5. Тітко Е. В., Сазик М. С. Проблеми та перспективи ратифікації римського статуту Міжнародного кримінального суду в Україні. *Наукові записки*. Серія: Право. 2024. №16. С.246-252.

Ключові слова: міжнародний кримінальний суд, права людини, міжнародна безпека, кримінальне правосуддя, міжнародний трибунал.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Дронов Владислав Юрійович.

Кухоцька Аліна Сергіївна

здобувачка 1-го курсу магістратури

факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)

Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО СУДУ ООН У ВИРІШЕННІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СПОРІВ МІЖ ДЕРЖАВАМИ

Міжнародний суд ООН, заснований у 1945 році, є головним судовим органом Організації Об'єднаних Націй. Його роль у вирішенні територіальних спорів між державами є надзвичайно важливою для підтримання міжнародного миру та безпеки. Суд виступає як незалежний арбітр, який керується принципами міжнародного права для врегулювання конфліктів, що виникають між суверенними державами [1].

Територіальні спори є одними з найскладніших і потенційно небезпечних конфліктів у міжнародних відносинах. Вони можуть виникати з різних причин: історичних претензій, етнічних конфліктів, економічних інтересів або стратегічних міркувань. У цьому контексті Міжнародний суд ООН відіграє ключову роль у мирному врегулюванні таких спорів, пропонуючи правовий механізм для їх вирішення.

Процес розгляду справ у Міжнародному суді ООН є комплексним і ґрунтовним. Коли держави звертаються до суду для вирішення територіального спору, вони погоджуються визнати його юрисдикцію та прийняти рішення як

СЕКЦІЯ № 9. МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО.....319

Волошенюк Олександра Юріївна

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ У РОЗСЛІДУВАННІ КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ.....319

Королук Богдана Сергіївна

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....323

Чабала Уляна Андріївна

РОЛЬ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ: ЯК ВОНИ ВПЛИВАЮТЬ НА РОЗСЛІДУВАННЯ І ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ.....327

СЕКЦІЯ № 10. ДИПЛОМАТИЧНІ ТА КОНСУЛЬСЬКІ ЗНОСИНИ.....332

Скороход Катерина Віталіївна

ПРАВОВІ ЗАСОБИ БОРОТЬБИ ІЗ ЗЛОВЖИВАННЯМ ДИПЛОМАТИЧНИМИ ПРИВІЛЕЯМИ ТА ІМУНІТЕТАМИ.....332

СЕКЦІЯ № 11. МИРНІ ЗАСОБИ ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ. МІЖНАРОДНЕ ПРАВОСУДДЯ.....337

Голубович Аліна Миколаївна

МІЖНАРОДНІ ДОРУЧЕННЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ В ВОЄННИЙ СТАН.....337

Гритенко Марія Олегівна

РАТИФІКАЦІЯ РИМСЬКОГО СТАТУТУ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ.....341

Зільберт Олександр Володимирович

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВОСУДДЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....345

Іваськова Дарія Сергіївна

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАВОЗАХИСНИХ МЕХАНІЗМІВ ДЛЯ КОРИННИХ НАРОДІВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВОСУДДІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....349

Купіна Крістіна Миколаївна

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ У ЗАХИСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....353

Кухоцька Аліна Сергіївна

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО СУДУ ООН У ВИРІШЕННІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СПОРІВ МІЖ ДЕРЖАВАМИ.....357

Новак Юлія Іванівна